Beytulhikme An International Journal of Philosophy
ISSN: 1303-8303 | Volume 6 Issue 1 June 2016
Research Article | Doi: 10.18491/bijop.xxxxx

Heidegger'in Açıklık Ontolojisinin Temel Kavramlarına Türkçe Bir Bakış

A Turkish Glance at the Basic Concepts of Heidegger's Ontology of the Openness

MESUT KESKİN
Mardin Artuklu University

Received: 06.02.16 | Accepted: 11.04.16

Abstract: As the current study gives a general description on 'Gewaltsamkeiten' of Heidegger's philology, it is aimed at the translation of the basic concepts of Heidegger's and their nearly field of meaning: "Das Sein", "das Seiende" "seiend", "das Nichts", "das Ist" etc. In its main axis, the question "How to translate Heidegger?" is inherent, as well as in search of the reply to this question. This study is a scientific 'revision' that leads to a "trotzdem denken" on the general results of the Turkish equivalences of the basic concepts treated in the Introduction to Metaphsics and also should be considered as a first-hand contribution to Turkish terminological studies. The target at this direction that because of its position is based on the text 'Introduction to Metaphysics' is to search the ways how one lets Heidegger speak Turkish and to give new perspectives and proposals for an in Turkish building Heidegger's philology from the nearly/far space of language and culture of word being of Turkish language.

Keywords: Philology, basic concepts, being, beingness, nothing, Heideggerian terminology, Turkish concepts.

✉ Mesut Keskin, *Yrd. Doç. Dr.*
Mardin Artuklu Üniversitesi Yaşayan Diller Enstitüsü
47050, Artuklu, Mardin, TR | mesut.keskin@aol.com

Giriş

Her ne kadar Batılı ismin önündeki *tanımlıkları* Türkçenin tanımadığı tanınsa da, tanımlıksız '*temel kavramlar*' tamlamasından sıçrayarak belirli 'temel*in* kavramları' tamlamasında tamlayan *temel*e ilişkin bilmenin, Heidegger ontolojisinin köken ve kaynaklarından bugünkü etkilerine kadar tüm ontolojisini baştan sona belirlediği durumu, felsefi bir *yeniden düşünme*nin konusudur. Fakat tıpkı *temel soru*nun temel*in* sorusu olduğu gibi temele, en dibe ve en derine aidiyet hiçbir dilin tekelinde değildir; çünkü kaynak dilde durup kalmaz ve temelin başka dilsel alanlarına zorunlu hareket eder. Bir başka deyişle dillerin temeli, bizzat o temele ve kökene inmeye çalışan *dil konuşturucusu*nun girişme ve deşme çabalarının sonucunda bir kimlik aidiyetine bürünür. Bu temelden, dipten gelen kimlik daima *yarı yabancı* bir kimlik olarak başka kültürlere sızarak akıp başka serüvenlere doğru ilerler (Waldenfels, 2010: 7-11).

Özelde Heidegger felsefesinin atıf bağlamlarına bakılırsa kavramlar, içlerinde bir nesneyi veya genellikle bütün nesne alanlarını önümüze getirdiğimiz tasavvurlar olarak tanımlanır ve temel*in* kavramları, olabildiğince kapsamlı alanlara ilişkin genel tasavvurlar biçiminde ortaya çıkar. Doğa, tarih, devlet, hukuk, insan veya hayvan olarak bu alanlar, bir üniversite 'bölüm'ünün nesnesi ve konusudur. Tireyle ayrılmış ya da anlamca birleştirilmiş bu Heideggerci bağlamda ise '*temel-kavramlar*' ('*Grund-begriffe*') temeli kavramak, zemine varmak, bir duruşun, *sükûnla daimi* şeyin korunmuş olduğu yere, yani tüm kararların alınıp oradan tüm muallaklıkları kendi saklanmışlıklarından mahrum eden yere doğru duraksamak anlamına gelir. Zira temeli kavramak, açıklayıcı bir teknik bilgiden ziyade, 'temeli bilme' olarak bir duruşla ve tavırla ilişkilenir. Bu ontolojik tavır ve duruş sayesinde Heidegger, temelle ilişkinin neyden ibaret olduğu, bu ilişkiye ne ölçüde bir bilmenin ait olduğu ve de bu ilişkinin bizzat kendisinin nasıl bir bilme olduğu sorularında tam da her şeyin 'temel'ine inip temel adı altında kastedileni adım adım açıklamak ister. Bu adım adım açıklama isteğine, Türkçe çevirinin şeffaf, ciddi ve samimi d-uyma ('hören': duymak ve 'hören auf etw./jn.': bir şeye/kimseye uymak) denemeleri tekabül eder. "Heidegger nasıl çevrilmeli?" sorusunun ana eksenindeki bu revizyonist denemeler, elinizdeki makalenin eksenini belirleyip Türkçe tefekkürün ontolojik kutuplarını kendi çapında şekillendirir (1991: 1-3; 19 vd.).

'Heidegger Filolojisi'nin Sapa Yollarında Türkçe Çeviri

Çağdaş felsefenin yayılmalar, etkiler, genişlikler, üretkenlikler ve yenilikler bakımından en gür hareketi olan fenomenoloji hareketinin, Ren'in bu ve öte yakasında felsefi bir 'düşünce gidiş-at'ını (.r Gedankengang) temsil ettiği gerçeği, Fransa'daki 'Heidegger filolojisi'nin (Christen, 2013: 23-36) ABD'deki yansımalarıyla tüm dünyaya nasıl yayıldığı olgusunda gösterilebilir; fakat yayılmanın doğrusal veya çizgisel olmadığını, zikzak ya da 'açmaz' ve 'sapa' yollarda hareket ettiğini en iyi şekilde işte çeviri etkinliği kanıtlamaktadır (Waldenfels, 2010: 59-65). Çağdaş felsefede bu *çevrisel dönemec*in (*translational turn*) Türkiye'ye henüz uğramakta olduğu ya da uğramak üzere olduğu ön sezgisini bir arzu olarak talep etmekle birlikte, oluşturulup biçimlendirilecek Türkçe bir Heidegger metninin bazı ana hatlarına değinilebilir ve bu sayede metafiziğine bir nebze de olsa ciddiyetle, samimiyetle girişilebilir.

Almanların günlük konuşma diline yabancı Heidegger metinlerinin çevirileri yapılırken kulağa hoş gelebilecek "çeviri, yorumdur" sözünün arkasında, doğru olsa dahi, ucuz bir kolaycılık ve görecelik eğilimi yatar. Heidegger de her çeviriyi bir yorum, daha doğrusu bir *serimleme* (.e Auslegung), olarak görür, fakat burada her serimleme, söylenene, yani orada dile gelen 'şey durumu'na girişmiş olmalıdır; *söylenen*i *duyup* ona *uymak* zorundadır. Ancak böyle bir d-uymada, serimleyen bir söyleşi/diyalog işlemeye başladığından fenomenoloji, serimleyen hermeneutik bir şekle bürünür; serimleme burada, d-uyup görülür kılarak gösteren serimlemedir. Böylece çeviri, modern insan resmiyle ve sözlüksel tasavvurdan kaynaklanan sırf *kelime kelime* (wörtlich) çeviri değildir, aksine 'oaradalık hermeneutiği'nden kaynaklanan, *kelimeye sadık* (wortgetreu), yani kelimeyi 'duyan' ve o kelimeye 'uyan' çeviridir (Heidegger, 2014: 148 vd.; Riedel, 1990: 9; von Hermann, 308 vd.).

'Kelimeyi duyma' ve 'kelimeye uyma', yani kelimeye sadık olmak, şeyin konuşan dilinden hareketle konuşmak demektir ki bu noktada kelimeler kelamdır, sözcükler sözdür. Çevirmen ise, eserde dile geleni "duy"ar ona "uyma"ya çalışır. Heidegger'in nasıl çevrilmesi gerektiği sorusunun cevabı yine Heidegger'in eserinde aranmalıdır, felsefenin -en güçlü ve en manevi diller olarak gösterdiği- iki ana dili Eski Yunanca ile Almanca arasında icra ettiği çeviri bilmesi asıl yol ve usulü önermektedir (Hei-

degger, 2014: 68; Trawny, 2003: 18). Dilin (.e Sprache) özünde konuşma (sprechen) ve vecize (.r Spruch) yattığından, konuşan dilin hitabına (.r Anspruch) konuşarak uymak (entsprechen), fusis'i dinlemeyi gerektirir; yoksa çelişir kendi kendisiyle (widersprechen). Dilin konuşması, 'ben'in düşünmesinden ziyade dilin 'benim için' düşündüğünü izah eder. Konuşulan söz ve kelamla varlığın görünür kılınması, göstermeyi karakterize eder (Heidegger, 2014: 23, 32 vd., 144 ve 148).

Teori ve felsefenin Alman-Fransız hattında demirlendiği gerçeği karşısında, bu yola harcanacak kaynakların, çabanın ve emeğin hatırı sayılır bir kısmının İngilizce eğitim veren üniversitelere harcandığı gerçeği, kendi diline saygıdan ve de Heidegger'e yakın bir bağlamda *hayat ciddiyeti*nden ('.r Daseinsernst') mahrumiyete işaret eder; fakat Heidegger, Türkçede en az İngilizcede olduğu kadar *okunabilir*. Heidegger bir dilde ifade bulmuşsa, başkasına açılabilir, çevrilebilir, anlaşılır kılınabilir, ne var ki 'd-uyan' bir toplumda, kültürde, hayat tarzında, politikada ve nihayet 'd-uyan' bir üniversitede. Eğer Heidegger'in eserleri ve Heidegger literatürü Almanca takip edilirse ve Antik Yunan felsefe kültürüyle doğrudan manevi ve ciddi bir temas varsa, Heidegger Türkçe konuşturulabilir. Türkiye'de felsefenin güncel durumuna bakıldığında, 'şeyler ile hakiki ilişki' bağlamında dil kullanımı, tümü olmasa da genel itibariyle felsefenin magazinelliğine batmıştır. Bu magazinel durum, Heidegger çevirilerinin arka planı için de geçerlidir; yoksa hayatı ve aşkları; sevgilileri ve politik angajmanı, kendi felsefesinin önüne geçip kendi kitaplarından "daha çok satıyor" olduğu olgusu, başka türlü açıklanamaz.

Farklılıklarıyla çeviriler, okuma derinliğinin zirveleriyse, Heidegger çevirisi de Heidegger metnine fenomenolojik bir bakışın sunduğu felsefi "nazire"den başka bir şey olamaz ve keza varlığın çehre-i nazarının (.r Anblick), yabancı bir elin gözleriyle temas durumudur. Bütün kültür bilmesiyle Heidegger çevirisi, felsefi bir çeviri kültürüne katkıda bulunmaya çalışan bir felsefi kültür çevirisidir; bir sırf 'yorum' değildir, zira bildiğimiz kültürlerarası çeviridir. Heidegger külliyatından yola çıkan bir felsefi çeviri, orijinal metnin temsiliyetinden ziyade, duyulur ve görülür kılma denemesidir. Felsefi çevirinin anlaşılırlığı ve okunurluğu, sadece aktarımdaki görü/ürlügün ve duyulurluğun fenomenolojik gösterilmesinde yatar. Netice itibariyle Türkçedeki hiçbir Heidegger çevirisi, Türkçenin Garp'tan

koparıp hazmetmediği felsefe literatürünün mevcut Heidegger boşluğunda 'ilk'lerden değildir ve gıyabında 'en anlaşılır' olma iddiasında da olamaz; çünkü bu anlaşılırlığa, okur ve yazarın/çevirmenin takasını içeren 'dinleşme' (.e Vernehmung) hadisesi karar verebilir. Bu 'dinleşme' hadisesi, Türkçe anlamanın mutlak gelecek zamanıyla ilişkili olduğundan, başka herhangi bir Heidegger çevirisine 'eleştiri'den (krinein: ayırt etmek) yol açabileceği 'polemik'ten (polemos: kavga) mümkün olduğunca uzak olup herhangi bir özel Heidegger çevirisinin eleştirisine girmez, daha ziyade ana hatlarla ve *Metafiziğe Giriş* temel metninin çevirisinin genel sonuçlarıyla ilgilenir.

Bir Heidegger çevirisinde dile gelen kavramlar, dilin ideolojik görünümlerinden uzak bir şekilde kelime seçimindeki hazza dayanamaz, aksine *kendi*deki *yabancı*ya yol verir, neologizmlerin peşinde olamaz, daha ziyade çevirenin filoloji ile felsefe eğitiminden kaynaklanır; herhangi bir jargonla 'ideolojik' bir çerçeveye ve şablona oturtulamaz. Her çağdaş çeviri ve buna ilişkin bilme gibi Heidegger çevirisi de, tarihselliğinin bilincinde açık ve eleştirel olmak zorundadır. Türkçenin konuştuğu gündelik hayatta 'meta-fizik' adı en az 'felsefe' kavramı kadar, ya da tıpkı onun gibi, 'önemsiz' ve 'gereksiz'dir; bu değersiz koşullarda Heidegger çevirisi için ilk aranacak şey ciddiyettir; şiirleyen felsefenin ciddiyeti, kitabın ve kitap kültürünün deruni 'bilimselleştirilme'sine karşıdır. Ciddi olma iddiasındaki her Türkçe Heidegger çevirisi, Türkçedeki –başka dillerin çeviri kanallarıyla karşılaştırılırsa- zayıf alımlanma hatları karşısında düzen dışı bir tavır takınmak zorundadır. Türkçedeki Heidegger çevirileri ve alımlanma hatları çok zayıftır; bu durumdan, Heidegger felsefesiyle doğrudan ve dolaylı uğraşan (elinizdeki makalenin yazarı dahil) herkes sorumludur. Mevcut Heidegger çevirilerindeki dil kullanımı, ideolojilere, etnomerkezciliklere mesafeli, birliktelikte yaşam kültürünü benimsemiş ve dinle barışık bir topluma hizmet etmelidir; felsefe, bu dünyanın diline giden yoldadır ve dilden hareketle kendini anlaşılır kılıp temellendirir. Çevirmenlere Arapça ve Farsça kelimeleri ulu orta kullanma serbestliğini okur vermemelidir: Türkçe kelime, 'd-uyulan derinlik'i sunmadığı ölçüde, çevirmen Türkçenin 'oaradalık' coğrafyasının komşuluklarına danışabilmelidir (Heidegger, 2014; Polt, 2001 ve Courtine, 2007).

Mesela Heidegger felsefesine girişi temsilen Türkçeye çevrilen *Meta-*

fiziğe Giriş metni, Heidegger'in düşünce yolunun ortalarından adeta başlangıcına ve sonuna atıf olarak ortaya çıkar. Ancak Heidegger felsefesinin bütünlüğünün böyle bir ortası, giriş karakterine sahip olabilir. Bu erişimin iki defa İngilizcede tekrarlandığı ya da çevrildiği gerçeği, eserin dolambaçlarını ve tuzaklarını, zorluklarını ve güçlüklerini gösterirken aynı zamanda metin, analitik kulakların, gazeteci gözlerin, denemecilerin ve teknokratların anlamaya hazır olmadığı bir vokabülere sahiptir. Türkçede sabit bir Heidegger okuması için, ısrarlı bir sebata ihtiyaç vardır. *Metafiziğe Giriş* metni, ağırdır. Ağır bir roman ve nesir değil, ontolojik bir duruşun fenomenolojik dünya anlamsallığına kendini bırakan Heideggerci bakış hattının tüm disiplinlere nüfuz ettiği *şiir ahenkli ve sesli* bir tekstür söz konusudur. Birlikli ve sistematik bir eser olmaktan ziyade, dinleyen konuşmanın sistem dışı *pasajlar*ıyla oluşmuştur (Mersch, 2013: 7-55 ve 228-242; Figal, 2007: 10). 1935 tarihli dersi içeren ve 1953'te okurlarıyla buluşan *Metafiziğe Giriş* temel metni, Heidegger'in dersleri arasında yayımlanan ilk ders metnidir; kendisi tarafından yayına hazırlandığı için ayrı bir öneme sahiptir ve bu bakımdan, ölümünden sonra yayınlanan diğer ders metinleri karşısında kendine has bir ayrıcalığa sahiptir ki, neredeyse Heideggerci tüm temel kavramları içerir. Aynı yıl *Sein und Zeit* eserinin yedinci baskısına yazdığı önsözde bu ders metnini *varlık sorusunun açıklanışı* olarak gösterdi; ama orada başlanan projeyi *tamamen* takip etmiyordu, aksine *varlık sorusu* o denli geliştirildi ki, bu temel soru artık, Heidegger'in *Sein und Zeit sonrası* düşün yolunun merkezi etmenleriyle anıldı (Polt, 2001: 174 vd.; Figal, 2007: 20).

Heidegger literatüründe sıkça dile gelen ve geç dönem Heidegger felsefesini karakterize eden "dönüş" (".e Kehre") fikrinin icrası bu ders metninde yer buldu: 'Oaradalık'tan varlığa doğru bir dönüş, 'oaradalık'ın fundamental ontolojisinden metafiziğine geçiştir. Heidegger artık varlığı insandan ya da insanın 'oaradalık'ından, açıklığından, varlığın anlamını sormasından, kısacası anlamasından hareketle değil, aksine insanı varlıktan hareketle yorumlamaya girişir ve bunu pre-sokratik başka okumalarıyla destekler. 'Oaradalık' karşısında varlık yeni bir imtiyaza sahip olur ve insanın özü de varlığın kendisinin özünden hareketle anlaşılır (Heidegger, 2014: 12 vd., 160, 164, 227 vd.; Trawny, 2003: 16; Polt, 2001: 3-17; Vetter, 2014: 109 vd.; Figal, 2013, 3).

Sein und Zeit ile savaş sonrası dönemin metinleri arasındaki geçiş olarak *Metafiziğe Giriş* metni, 30'lu yıllardaki eserlerinde rastlanan tarihselliği (.e Geschichtlichkeit) vurgulayıp tarihsel bir yaklaşımı edinerek varlık ve 'oaradalık'ın tarihselliğinden hareket eder. Bu yaklaşım birinci bölümde metafiziğin temel sorusu bağlamında, Akşam Diyarı'nın (.s Abendland) günümüzdeki durumuna dair bir tefekküre girişir. İkinci bölümde "das Sein/varlık" kelimesinin grameri ve etimolojisi araştırılarak, üçüncü bölümde varlığın öz belirlenimi konu edinilir. Son bölüm ise varlığın Yunan temelli Batı kültür tarihinde nasıl tecrübe edildiğine dair dörtlü bir sınırlandırmayı işler (Polt, 2003: 176).

Böylece, bir yıl sonra başladığı *Felsefeye Katkılar. Hasıl-olma Hakkında/Beiträge zur Philosophie. Vom Ereignis* adlı büyük eseri için varlık-tarihsel düşünmenin gelişim basamakları önceden sunulmuştur (a.g.e.). Bu felsefi sunulmuşluğu dikkate alarak şimdi çevirinin varlığın*da* '*d*uyma'yı, dile yöneltmek elzemdir.

Fenomenolojik bir metni biçimlendirirken, yani suret kazandırırken, *çeviride uygunluğa* ve *aidiyet*e (.e Zu-ge-hörigkeit) ayrı bir önem vermek gerekir. Mesela *Metafiziğe Giriş* metninin Türkçe çevirisinde nesne cümlelerini (.e Objektsätze) oluşturan *Ki* (*hoti*, *quod*, *que*, *that*, *dass; en, ke, ku*) bağlacı, hem bu tarz cümlelerde '-dığı'ya tercih edilmiş hem de ilgi cümlelerinde (.e Relativsätze) '-dığı' (yap*tığı*/et*tiği*), en/an (yap*an*/ed*en*) oluşumlarından büyük ölçüde cayılmıştır. "Ki" bağlacı bir yandan *gerçeklik ilişkileri*ni diğer yandan '(var)olmak'ın çekimlerini görülür kılıp gösterirken, '-dığı' oluşumu ise büyük bir kaybı, çekimsizliği ve böylece belirsizliği beraberinde getirir. Ki-olma'nın (hoti estin/Dass-sein) existentia olarak fenomenolojik gösterimi, yazıdaki yüzeysel felsefi ilgilere/çıkarlara kurban edilmemiştir (Heidegger, 2014: 149, 202 ve 205).

Buna tekabülen Latince çeviride sıkça rastlanan "*quid* ve *quod*" ayrımları, Türkçede *nedenselliğin Kilik-leri*yle serimlenmelidir. "Ki" bağlacının Türkçede yoğun bir kullanımı, hem Batı hem de (*Yakın*) Doğu dilleriyle açıklık ve yakınlaştırma çabasını ifade eder. Türkçe çevirilerde aşina olunan uzun Almanca cümlelerin kısaltılması gibi bir zorunluluğa her zaman riayet edilemez, çünkü Heidegger'in sesini *duyma*ya çalışan bir çeviri, cümlelerinin, ifadelerinin, kalıplarının, deyimlerinin, duraklarının ve duraksamalarının özsel aidiyetine *uymak* zorundadır ki Türkçe, takasın ya-

bancılaştırma usulleriyle genişletilmelidir. 'Ki' bağlacı kendi çıplak gerçekliğinde bu uzunlukları yarma işlevini daima üstlenir. Bu bağlamda yine *Metafiziğe Giriş* çeviri metninden örnek vermek gerekirse, "Alles was nicht Nichts ist, fällt in die Frage, am Ende sogar das Nichts selbst; nicht etwa deshalb, weil es Etwas, ein Seiendes, ist, da wir doch von ihm reden, sondern weil es das Nichts "ist"" cümlesinde ne 'hiçlik olmayan her şey' ne 'çünkü birşeydir, bir varolandır' ne de 'hiçlik olduğu için' vb. kalıplara başvurulmuş, aksine bu cümle başka türlü d-uyulmuştur. "Tüm her şey [Alles] ne ki Hiçlik değildir, bu soruya girer, sonunda hatta Hiçliğin kendisi de; ve bu, şundan dolayı değildir ki, biz yine de hakkında konuştuğumuz için Hiçlik, Birşeydir [.s Etwas], bir Varolandır, aksine şundan dolayıdır ki o, Hiçlik"tir"/[var]"dır"" (Heidegger, 2014: 10 vd., Alm., 1998: 2).

Diğer yandan mesela 'Das Seiende, das wir selbst sind, nicht minder als das Seiende, das wir selbst nicht sind.' cümlesinde 'biz kendimiz olan Varolan / kendisi olduğumuz Varolan'; 'Biz kendimiz olmayan varolan / kendisi olmadığımız varolan' gibi çeviri kalıplarına yer verilmemiştir, bunun yerine çekimlerin açıklığına önem verilip çeviride farkındalığa gidilmiştir: "Varolan ki, biz kendimiz oyuz, şu Varolandan daha az değildir ki, biz kendimiz o değilizdir." (Heidegger, 2014: 97; Alm., 1998: 63).

Aynı şekilde benzer biçimler, ontolojik bir açılmaya tabi kılınır. Mesela buna, 'Wie auch immer, die Frage sucht die Entscheidung im Grund, der gründet, daß das Seiende seiend ist als ein solches, das es ist' cümlesi örnektir ve şöyle çevrilmiştir: "Her nasıl olursa olsun soru, ayrıştırıcı seçici Kararı nedensel temelde arar ve bu nedensel temel şu olguda temellenir: Varolan [var]dır, bir Böylesi *olarak*, ki o, [var]dır." (Heidegger, 2014: 11, Alm., 2) .

Bu örneklere uygun olarak fenomenolojik "ne" (.s Was) ve "nasıl" (.s Wie) ayrımlarına *Metafiziğe Giriş* metninin Türkçe çevirisinde yer verilmiştir. Mesela 'Wie es ist, (was es, das Sein, ist) und auch unmöglich (ist) das Nichtsein' içerikli Parmenides fragmanının *Heidegger çevirisi*nde yine 'ki' bağlacı yardıma koşar: "Nasıl ki o [var]dır (ne ki o, Varlık, [var]dır) ve ne kadar da olanaksız (dır) Hiçolma" (Heidegger, 2014: 84; Alm., 1998: 84).

Açıklık Ontolojisinin Temel Kavramlarını Türkçe D-uyma Denemeleri

Heidegger'in özgürlük fenomenolojisi, yaygın Heidegger literatüründe pek az bir şekilde, *açıklık* (.e Offenheit) felsefesi olarak gösterilirken varlık (.s Sein) felsefesi vurgusu daha çok ön plana çıkar (Braver, 2014). Kendisini 'oarada'ki dilde açan kavramlar ya da tıpkı *Sein und Zeit* eserinde olduğu gibi açıklık kavramları, kapatma (.s Schliessen) ile yakın ve uzak bir ilişkide durur. Fusis'in *yükselip açılma*sında (.s Aufgehen), *kapanmamış-açık-lık* (.e Erschlossenheit) ve *kapatıcı-açık-lık* (.e Aufgeschlossenheit) kavramları, kapanmışlıktan sıyrılma olarak *açık-kararlı-lık* (.e Entschlossenheit) ile tamamlanır. Bu tamamlanmaya, *açılış* (.e Eröffnung), *gizlenme* (.e Verbergung), *gizden sıyrılan ifşa* (.e Entbergung), *açımlama* (.e Offenbarung), *açılabilirlik* (.e Offenbarkeit), *örtme* (.s Verdecken), *kapanma* (.s Verstellen) ve *örtüsünü kaldırma* (.e Enthüllung) dahildir. Bu kavramlar arasında *kapanmamış açılma* (.e Erschliessung) kavramı, insanın aydınlatılarak açık kılındığını belirten temel kavramdır. İnsan için her şey, bir şekilde '*oarada*'dır ve insan tarafından açılmıştır; hakikatin anlamı olarak, hatta kendi karşıtı olan *kapanmışlığ*ı (.e Verschlossenheit) da kapsar (Heidegger, 2014: 23, 29, 69, 124-127).

Felsefe tarihinde metafiziğin varolanı, varolanın varlığını veya en yüksek varolanı sorgularken varlığın kendisini (.s Sein selbst) sorun haline getirmediğini anlam boşluğuyla keşfeden Heidegger için geleneksel metafizik, bir şeyi öne koyup nesneleştirerek tasavvur eden bir düşünmedir ki, varlığın kendisini düşünememiştir. Buna karşın Heidegger varlığın kendisini, geç dönemde 'i' harfiyle değil de 'y' harfiyle yazdığı gibi (sein vs. seyn), ne açıklar ne de aydınlatır, aksine yerleştirerek tartışır (er*ört*ern). Felsefe tarihinde varlığın unutulmuşluğu tezinden hareket eden ve temel kavramları öncelikle varlığın kendisi, varolan ve 'oarada-olma' olarak gösterilebilecek Heidegger ontolojisi, esasen bir '*varlık topolojisi*'nin peşinde gider ve bu noktada *varlığın yeri*ni bulmaya, varlığı yerine yerleştirmeye çabalar (Pöggeler, 1983: 601, 623 ve 281).

"Varolan genelde, neden (var)dır ve daha ziyade hiçlik değil?" (Warum ist überhaupt Seiendes und nicht vielmehr Nichts?) temel sorusunu Heidegger, *neden*den (warum) gelen bir *temel*in (.r Grund) *nedenlig*ini (.s Warum) soru haline getirerek temelden, varlık sorusunu ve durumunu sorabilmeyi ömür boyu bekleyebildi.

Ayırıp birleştirerek iki bölümden oluşan *temelin sorusu olarak temel soru*daki 'varolan', '(var)dır' ve 'hiçlik' ifadelerinin neyi karşıladığını belirginleştirir. Türkçede hem dinamik (oluş) hem de statik (varlık) *anlam*ı olduğundan 'olmak' fiili muğlak bir *mana*ya sahiptir; Türkçede 'olmak' filinin üçüncü tekil şahıs çekimi '-dır', Yunancada ve Almancada olduğu gibi bir 'var'ı içermez. Evvela bu 'var', Türkçede üçüncü tekil şahsın temel çekimi için "*var*"sayılmak zorundadır, öyle ki '-dır'ın varlık anlamının olmaması, bu meseleyi daha ilginç kılar. Zira bu, aynı zamanda '-dır'ın sınırsızlığı ve belirlenmemişliğiyle bütünleşir. Türkçede (var)*olma* olarak var*lık* bu sayede, dilin yabancı hiçliğinden çıkagelir: Temel soruda varlığı arayan okur, onu çoktan bulmuş*tur* (Heidegger, 2014: 11).

Felsefi-filolojik bağlamında *varolan* (.s Seiende) kavramı, (var)olmak fiilinin tanımlık alıp isimleşmiş etken ortacıdır. Öncelikle *sein* (olmak) fiilinin çekimlerinin Türkçeye çevrilmesinde 'var' daima birlikte gösterilmelidir: (Var)*olmak* ve (var)*dır*. İsimleştirilmiş etken ortaç *varolan*ın (Almancada) belirli tanımlık almayan *varolan-şey* (Seiendes) ve belirsiz tanımlık alan *bir varolan* (ein Seiendes) ve de *varolan bir şey* (etwas Seiendes) gibi farkları ortaya çıkardığı çok açık görülür. Öte yandan '*seiend*' ise hem sıfat fiil (.s Verbaladjektiv: fiilden yapılmış sıfat) veya sıfattan oluşmuş yüklem (.s Prädikatsnomen) hem de sıfat (seiend/e/n/s/r) işlevi görür. Mesela '*etwas ist seiend*' denildiğinde, (var)olmak fiilinin kopula (bağlantı) ile ilişkisi ve de genelde bu fiilin sınırlı, belirli 'dır', 'dırlar' biçimleri akla gelir. Bu biçimler, yargı bildiren önermelerde özneyi, mesela sıfattan oluşmuş yükleme bağlar (Heidegger, 2014: 9-91, 103).

Kopula sayesinde her fiil, ortacının aracılığıyla ifade edilebilir. Mesela 'Das Eisen ist magnetisch'/Demir manyetiktir" önermesi üç parçadan oluşur: Demir+manyetik+tir. Bu öner- menin içeriksel anlamı, varlık manasına gelir. Önerme, 'Demir manyetik tarzda*dır*'; 'Demir, manyetik olarak (var)dır' şekillerini kendi içinde içerir. Das Pferd *ist* laufen*d* ('At koş*araktır*/koş*a- rak* (var)*dır*') demek, 'At koşar/Das Pferd läuft' demektir. Aynısı 'Der Vogel *ist* singen*d*'Kuş öt*erektir*/öt*erek* (var)*dır*'; Der Vogel singt' 'Kuş öter' örneği için de geçerlidir. Tüm anlamayı olanaklı kılan '-dır', burada kopulanın/bağlantı kelimesinin ontolojik karakterini edinir ve bu bağlantı sayesinde varolanın varlığı belirlenmiştir (Heidegger, 1983: 225 vd.).

Bu önermelerin bir benzeri 'seiend' fiilsel sıfatının kullanımında bulunur. 'Etwas ist seiend' dendiğinde 'Bir şey, ol*araktır*/ Bir şey, (var)*dır*' şeklinde anlaşılır. Bu kullanım, sıfat fiil haliyle '(var)dır' veya 'olaraktır' şeklinde çevrilirken sıfat haliyle 'vardır olan' şekline bırakılmalıdır. Mesela 'das seiende Sein', 'varolan Varlık' değil de, 'vardır olan Varlık'ı ifade eder, zira Varlık, bir Varolan değildir (Heidegger, 2014: 11, Trawny, 2003: 77 vd.).

Bu anlam içeriklerine uygun şekilde, '.s Seiend' 'Olarak-(var)dır'; '.e Seiendheit' 'Olarak-(var)dır-lık'; '.s Seiendsein' 'Olarak-(var)dır-olma'; 'wird...seiend' 'vardırlaşır' kavramları d-uyulan dile gelir. Bu biçimlerin 'als solches' 'böylesi olarak' tabiriyle yakın ve uzak ilişkisi vardır. Almanca 'als' bağlacı Türkçe fenomenoloji etkinliği bağlamında daima 'olarak' bağlacını anlamlandırır. 'Solch-' sıfatının isimleşmiş hali 'Solch-e/s/r' ise ayniyeti (.e Identität) belirtir, 'ander-' sıfatının isimleşmiş hali 'Ander- e/s/r' ile karşıtlıkta. Bundan dolayı, '*.s Seiende im Ganzen als ein solches*' tabirinden '*bütünlük halinde böylesi olarak varolan*', '*kendisi olarak varolan*' ve de '*varolan olarak varolan*' çeşitlemeleri çıkar ki benzeri, '*böylesi olarak varlık*' ('.s Sein als solches') ve sorusu için geçerlidir. Bu noktada '.s So- und Anderssein' '*böyle-olma*/ *böylelik*' ve '*başka-olma*/*başkalık*' kavramları, okuru 'aynılık' ve 'farklılık' bağlamında düşündürür (Heidegger, 2014: 27, 40, 92).

Heidegger'in '*varlığın durumu nedir?*' 'Wie steht es um das Sein?' biçiminde ön sorusu ise varlığın bir varolan olmadığını belirten özel statüsüne içerden nüfuz eder. Varlık kendi fiilsel çekimlerinde, el-önündelik ile kopula ayrımında bir mana çeşitliliğini belirtir. Varlık kavramı boş değildir, müsrif bir anlama sahip değildir, aksine sadece artık tutulamaz, yakalanamaz, ele geçirilemez, çerçevelenmez ve nihayet kavranılamaz şekilde sınırsızdır, belirlenmemiştir. Bu *kopula*'nın *infinitif*'i, mastarı (var)*olma*dır, yani *varlık*tır. Almanca bağlamla hakiki ve samimi uyuşmada Türkçenin varlık kavramı da, '*-dır*'ın durumudur, '*-dır'olma*'yı ifade eder. Bir vukubulmayı, varlığı, niteleyen in-finitif olarak '(var)*olmak*' fiilin temel biçimi, şahsa, sayıya, zamana veya kipe göre belirlenmemiştir ve sınırlanmamıştır. Varlık ne bir varolandır ne de bir şeydir, varolanın varlığı (.s Sein des Seienden) da, bir 'olarak-(var)dır-lık'tır (.e Seiendheit) ki bu kavram, *varolanlık* ya da *varolan-olma* anlamına gelmez (Heidegger, 2014: 63-107; Polt, 2001: 125-140; Courtine, 2007: 125-143; Figal, 2013: s. 4 vd.).

Yine *sein* / (var)olmak fiilinin isimleşmiş hali '*varolmak*' ya da '*varolmaklık*' değildir, aksine *varolma*dır. *Varolmaklık*ta anlam kaybı mevcuttur, zira *var-olma* = *var-lık* kavramına nazaran 'varolmaklık'taki *-lık* eki, kavramsal soyutluk ve sabit durumu belirtmez, aksine 'yemeklik' gibi örneklerle karşılaştırılırsa *final* / *amaç* anlamını kazandığı görülür. Filolojik anlamda *olma*, gerçi muğlaklık taşır; ama son ek olarak '*-olma*', dilde hiçlikten çıkagelen var-*lık*-kavramsallığını birlikte şekillendirir. *Varolma*, nesneleştirilip ölçülemez Dasein'ın ('oaradalık'ın) çevirisi de olamaz, zira bu iki dilli sözlükten aşırı beslenmiş ifade karşısında, gerçekte Heidegger başka bir şeyi kasteder. *Olma*, sadece *–lık* ekinin yerine geçtiğinden, *varolma* kelimesinden *var-lık* türetilebilir: *Varlık*, (var)*olmak* fiilinden türeyen (var)*olma* ismini belirtir ve hiçolma (.s Nichtsein) olarak hiçlik (.s Nichts) de, varlığa (.s Sein) aittir (Heidegger, 2014: 129).

Diğer yandan bu ayrımlara tekabülen '.s Werden' kavramı 'oluş', '.s Werdende' kavramı ise 'olan' karşılığını alır. Böylece ve sadece Türkçedeki *varoluş* (.e Existenz) kavramının büyüsüne riayet edilebilir, *olan* (.s Werdende) ve *varolan* (.s Seiende) farkının bilincinde, ama aynı zamanda varoluşçuluk felsefesine Heideggerci mekansal *içe meskûniyet* (.e Inständigkeit) ve dünyasal *dışa-doğru-sükûn* (.s Hinausstehen: çıkıntı) itirazları dikkate alınarak (Heidegger, 2013: 54).

Varlık ile varolan arasındaki *ontolojik fark*tan sonra, meşhur 'Dasein' kavramı ele alındığında, '*Da*' kelimesinin bir yarık ve gedik anlamında aralığa, açıklığa atıfta bulunduğu aşikârdır. 'Teknik terim' değildir ve çevrilebilirdir, zira hem uzak oradaki Heidegger metninde hem de en yakın burada 'anlama'yla belirlenmiştir. Doğrudan 'orada' demekten ziyade, bu açıklığı belirtmek için Türkçenin içeriksel ve biçimsel sınırları zorlanarak 'oarada' kavramına ulaşılabilir. *-Olma* son eki yine varlık kavramında olduğu gibi düşünülebilir; '*oarada-olma*' (.s *Da-sein*) olarak '*oaradalık*' (*.s Dasein*), varlığın açıklığını, '*orası-olma*'yı ifade eder. Heidegger'in *Dasein* kavramıyla kastettiği, bir el-önündelik (*.e Vorhandenheit*) değildir; zira o nesneleştirilemez, hesaplanamaz, manevi ve ölçülemez hayat ile doğrudan ilişkilidir. Hayat olarak da kolayca çevrilemez, çünkü o zaman mesela aynı bağlamda '*Lebensdasein*' kavramına *bir* karşılık bulunmalıdır. '*Oarada*', hem canlılığa ve hayatın hareketliliğine hem de varlık sorusunu sorup bir varlık anlayışına sahip insana atıfta bulunur. '*Oaradalık*', açık durmadır, *varlığın*

içinde ve *varlık için*. *Yeryüzü* (.e *Erde*) kavramından farklı olarak bir *varolan* olmayan, aksine 'oaradalık'ın yöneldiği ve kendini ondan hareketle anlamlı kıldığı *dünya*da (.e *Welt*) vardır. Heidegger bu 'oaradalık'ı, dünya-içinde-olma, dünyada-olma, dünyadalık (.s In-der-Welt-sein) kavramıyla gösterir. '.s Da' kavramı, işte '.s In-sein' 'içerde-olma'/'içe-meskûn durum' anlamında açıklıktır. Burada sadece 'ek-sistieren' değil, aynı zamanda 'in-sistieren' kavramı geçerlidir. 'Oaradalık', *hakikatin-içine-meskûn-olma* demektir; *orası*dır; *o yer*dir; orada bulunmayı ifade eder; *ara*da açılmıştır; hiçlik değildir, olanaklı bir hiç-olmadır; hiçliğin olanağıdır; varlıkla tamamlanır; varlığın orası, 'oarada'sı, olarak hakikatin içinde sükûn eder; çünkü görünmenin yeridir; doğum ile ölüm arasındaki aradır. 'Oaradalık'ın temel belirlenimleriyse, aşkınlık, zamansallık, tarihsellik, birliktelik, halk ve aradır. *Animal rationale* belirlenimi karşısında, kaygı karakterini belirler ve 'oaradalık' bir gitmişlik, kaybolmuşluk, geçmişliktir (.s Weg-sein), aynı zamanda 'oarada-olmama'dır (.s Nicht-Dasein). Bir ara durum ve olay olarak insan da bu 'oarada'nın kendisidir, yani bütünlük halindeki varolanın 'oarada'sında eksiktir, tamamlanmamıştır, muallaktadır (ausstehen); hep kendi dışındadır, hem kendi kendisiyle hem de başkasıyla ilişkilenmiştir. Varlık ile olan ilişki *anlama*dır. Dasein bu anlamda, varolma/varlık (.s Sein), fiili gerçeklik (.e Wirklichkeit) veya işte el-önündelik (.e Vorhandenheit) değildir. Yaşam (.s Leben), hayvanın varlık tarzıyken, insan gerçi bu yaşamdan pay alır, yaşar, ama aslında varoluşur (existieren), içe aşkın, dışa açık durur olabilmesinde ve kaygısında (Heidegger, 2014: 173, 184, 223; Pöggeler, 1959: 621, 624; Tietz, 2013: 48-51; Figal 2007: 13; a.g.y, 2011: 62 vd.; Trawny, 2003: 15-17, 22, 38 vd., 51, 77, 84; Vetter, 2014: 60 vd.).

'.s Wesen' kavramı, yine Heidegger'in kendi metninde klasik *öz* (ne-olma, nelik, essentia) tanımlarına karşı çıktığı gibi, genelde fiilden isim olarak, 'özü-sürme' olarak çevrilmelidir: 'Öz' ve 'varlık' tanımlarının yanı sıra bu kavram çevirisi, hem bir varolanın sürdüğünü ('währen'), yani özünün sürdüğünü hem de o varolanın 'kendi özünü sürdüğü'nü 'sein Wesen verbringen' ifade eder (Heidegger, 2014: 24, 53 ve 172).

Essentia'nın bu fiilselleştirilmiş hali Heidegger'in dünyanın görünmesi olarak ya da *gizlenmişlik*ten (.e Verborgenheit) *Gizlenmemişliğe* (.e Unverborgenheit) sürmesi olarak anladığı 'Anwesenheit' 'özü-şimdi-buraya-sürme' kavramına geri gider. Bu kavramın, *mevcudiyet*le veya saf çeviri olup

öz Türkçe diye öne çıkarılan *bulunma*yla bir ilgisi yoktur, aksine Heidegger terminolojisinde önemli bir yeri olan 'angehen' 'ilgilendirmek' fiiliyle ilişkilidir. 'Anwesen' ve 'Angehen' fiilerindeki 'an-' ön eki, şeylerin tekilliğini gösterip bir böyle-şimdi-bura'ya atıfta bulunan 'haecceitas', 'bu-olma', 'buluk' olarak anlaşılır. Dolayısıyla 'özü-şimdi-buraya sürme' ile kastedilen, işte şimdiki zamanı imtiyazlı hale getiren vülger zaman kavrayışı değildir, aksine özü-şimdi-buraya-süren, dışsallıktan 'bize' doğru gelip 'bizi' ilgilendirendir, müteessir edendir, sarsandır; bize yaklaşan ve işleyendir. '.s Abwesen' kavramında, çekilmeyi ve sıyrılmayı, kaybolup gitmeyi, en yakın buradan uzaklaşmayı içerdiğinden 'özü-şimdi-buradan-sürme' anlamı duyulabilir. Burada varlığın, modern felsefede olduğu gibi, bir süje tarafından düşünülme, nesne olarak konulup tasavvur edilen karşıda-duran (.r Gegenstand) olarak değil, aksine *varlığın kendisi* (.s Sein selbst) olarak ortaya çıktığı aşikârdır (Heidegger, 2014: 6, 72).

Açıklık Ontolojisinin Temel Kavramlarından Yan Anlam Alanlarına

Varolan ile varlığın ontolojik ayrımı bu hiçlik, 'oaradalık' ve öz belirlenimleri sayesinde açıklığa kavuşturulduktan sonra şimdi, '*görünümsü*nün özünün (.s Wesen des *Schein*es) görünmede (.s Er*schein*en) nasıl yattığına, yani görünmenin görünümsüden önce geldiğine bakılabilir. Erken dönem Modern Alman felsefesinin başlangıçlarından beri 'Schein' ve 'Erscheinen' karşıtlığı tartışılır. Türkçede de 'Er*schein*en'daki '*Schein*' kavramının bağlamı tam görülmez; şüphesiz *Schein* kavramıyla sahte/yanıltıcı olan kastedilir, fakat bu sahte/yanıltıcı olan, temel 'görünme' ('Erscheinen') ile ilişkisinde anlamlı kılınmak zorundadır. Görünmedeki bu sahteliği/yanıltıcılığı ve gayrı-hakikati belirtmek için gibi-görünme kavramına başvurulabilir. Gibi-görünme olarak bu görünümsü, hiçbir şey hiç değildir, varlığın Batılı belirlenimlerinde nihai bir ayrışmayı oluşturur. Kendini göstererek görünen varolan, kendini aynı zamanda göstermez de. Mesela formel bir fenomen kavrayışı, her şeyi, yani varolanı kastederken, vülger bir fenomen kavrayışı da görünüş ve gerçeklik ayrımından hareket eder. Ne var ki fenomenolojide bu görünüş ve gerçeklik farkı kabul görmez, zira görünüşün arkasında bir kendinde şey olarak bir gerçeklik yoktur. *Görünüş* (.e Erscheinung) olarak fenomende bir şey görünüşe gelmeksizin de belirebilir ki görme açılarının tekilliği ve kusurluluğundan dolayı, *görülmez*de bir *görülür* ve *görülür*de de bir *görülmez* aranır: Varlıksal hakiki

olan 'gerçeklik' ile sahte/yanıltıcı olan 'görünüş' arasındaki klasik felsefi fark, burada varlıksal hakiki olan 'görünme' ile sahte/yanıltıcı olan 'görünümsü' arasındaki yeni fenomenolojik farka dönüşür ve bu bağlamda *idea*'yı ya da işte *eidos*'u Heidegger, 'dışa-görünme' ('.s Aussehen') olarak çevirir (Heidegger, 2014: 115 vd.; Vetter, 2014: 64 vd.).

Bu noktada Türkçe, '*gülümsemek*' fiiline yakın bir biçim alanında '*görünümsemek*' ('*gibi görünmek*') fiilini konuşmaya katma serbestliğini verir. Mesela güneşi asla görmeyiz, çünkü güneş sıradan bir varolan gibi kendini göstermez, aksine güneşin görünümsüsünü 'biliriz', yani 'görmüşüzdür' ('Wissen ist gesehen haben'/'Bilme, görmüş olmadır'). Biz daima güneşin ışığında görürüz, zira güneşin *kendini göstermesi* insan için büyük bir felaket, yok oluş demektir. Bu dilsel, semantik ayrımlara dayanarak mesela 'Anschein' kavramında 'an' ön eki, 'birbirinelik'i '.s Aneinander', 'bakışma'yı, 'yanyanalık'ı, 'yakınlık'ı, 'açıların bakışması'nı ifade ettiğinden *şeylerin yüzü*ne ve bu yüzün *çehre tezahürleri*ne (.s Angesicht/das An des Gesichts) dikkat edilir: 'Anschein' 'görünümseyis/çehreden görünümseme'yi, '.e Ansicht 'çehre-i görüş'ü, '.s Ansehen' 'çehre-i riayet'i, '.r Anblick' 'çehre-i nazar'ı belirtir; zira tüm bu kavramlar gör(ün)menin şeffaflığıyla ilişkilidir. Bir ilişkili bağlamda '.r Vorschein' kavramındaki 'vor' ön eki, *ön*ü, *karşı*yı ve *ara*yı, yani *açılar arasındaki takas*ı ve *etkileşim*i ifade ettiğinden, '.r Vorschein' kavramı, 'görünümsüleşme'ye uyarlanabilir (Heidegger, 2014: 121).

Akşam Diyarı felsefesinin temellerini şekillendiren *logos* ve *nous* kavramlarına dair Heidegger'in yeniden ve başka okumaları, 'dinleşi' (.e Vernehmung) ve 'toplanmışlık'(.e Gesammeltheit) çerçevesinde farklı bir serimlemeye girişirken, vicdanın sesini dinleme bağlamında *akıl* (.e Vernunft) kavramındaki 'dinleme' (.s Vernehmen) denemelerini radikalleştirir. Yunanca ile çok yakın ve anlamlı bir ilişkide akıl ('Nous' ve '.e Vernunft') kavramı, dinleme ("noein" ve "vernehmen") fiilinden türemiştir (Heidegger, 2014: 135-217; Trawny, 2003: 13 vd.).

Özü-sürmenin (.s Wesen), hakikatin (.e Wahrheit) ve varlığın (.s Sein) karşılıklı etkileşimine dair düşünmeden yeni bir hakikat düşüncesi doğar. Buna göre, geleneksel mantığın öğretisinden farklı olarak artık önerme, hakikatin yeri ya da hakikatin bulunduğu zemin değildir, aksine hakikat, önermenin yerini ve zeminini oluşturur. Böylece Heideggerci

hakikat (.e Wahrheit) kavramı, modern felsefenin 'kesinlik'e ('.e Gewissheit') dönüştürdüğü 'doğruluk' (.e Richtigkeit) ile karıştırılamazdır. 'Werk' 'eser' ve 'wirken' 'tesir etmek' ifadelerinden hareketle etkileyen gerçeklik 'Wirklichkeit', 'fiili gerçeklik' şekline bürünmelidir (2014: 207 vd.).

Varlığa ilişkin soru, bir gramer ve etimoloji sorunundan daha fazla bir şeydir: *Akşam Diyarı'nın manevi tarihinin kısmeti*dir. Bu cümlede dile gelen ".s Abendland" kavramı, *Batı* ve *Garp* kelimeleriyle karşılanamaz, zira Heidegger gizlenen ve gizden sıyrılıp ifşa eden hakikat düşüncesi bağlamında akşam vaktine özel bir vurguda bulunur; çünkü ondan hareketle başlangıçsal başlangıcın gününün has-ıl olduğu geceyi hazırlayan diyarı kasteder ve bu, Yeni Çağ'ın modern Akşam Diyarı olan Avrupa'dan farklıdır. Alman idealizminde önemli bir yere sahip ".r Geist" kavramı, '.e Intelligenz'/'zeka' ile farkta 'ruh' olarak çevrilirken bu kavrama, daha geniş kültür anlamları söz konusu olduğunda, mana ve anlam içeren 'maneviyat' denilebilir. Diğer yandan ".s Schicksal" ve ".s Geschick" kavramlarında ise ".e Sendung", gönderilmeye, gönderilişe vurgu yapılabilir ki burada yazgı, takdir veya talih karşılıklarına başvurulmadan, ".s Geschehen/vukubulma" ile ".e Geschichte/tarih" kavramlarının yakın ilişkisinde tarih(t)e maruz kalma ve arazları içeren kısmet (payına düşen) kavramı ön plana çıkarılmalıdır. Önceden belirlenme olarak kader ve takdir, Heideggerci bırakan özgürlük fenomenolojisine terstir ve burada kastedilen önceden belirleme değildir; bir maruz kalıştır (.s Widerfahrnis) (2014: 20, 24, 56 ve 101).

'.e Geschichte' mefhumu, '.s Geschehen' ile ilişkiliyse burada vukubuluş (.s Geschechnis) kavramı bağlamında süreçsel olay (.r Vorgang) ve öne çıkarak beliriş (.s Vorkommnis) arasındaki farka dikkat edilebilir. Alman dili bu farkların yanı sıra tarihsel aidiyet bağlamında hasıl-olmayı içeren "sich ereignen", organizasyon ve etkinlik bağlamında başlayıp olmayı ifade eden "stattfinden" ve olumsuzluk bildiren "passieren" fiilleri arasındaki farkı tanır. 'Hasıl-olma' '.s Ereignis' kavramı, bu öne çıkarak beliriş ve vukubulmadan ayrılır; varlık ile düşünmenin birlikte-aidiyetini kapsar (Heidegger, 2014: 13 vd., Trawny, 2003: 68; Pöggeler, 1959: 631).

Fenomenolojik bir kavram olarak 'fungierend' ile ilişkili 'walten' 'işlemek' fiilinden türemiş '.s Walten' 'işleyiş' kavramı, 'Gewalt 'şiddet' kavramındaki işlenmiş bütüne ve türevlerine dayanak olurken, '.r Fug' 'uyan ek' ve '.e Fuge' uyan 'ek-lenti' kavramının türetici biçimleri de farklı

bir şekilde dile getirilebilir (Heidegger, 2014: 181, 23, 170 vd.). Ancak nihayetinde tamamlanmamış ve ucu açık açık biçimde başka çalışmaların 'farklılık' zeminini oluşturmakla birlikte Heidegger'in açıklık ontolojisinin temel kavramlarına bu yazı sayesinde Türkçe bir bakış atıldı.

Heidegger'in daha büyük eserlerinin Türkçeye kazandırılması ise, dilimizdeki ontoloji ve metafizik kültürünün zayıf alımlama hatlarının gelecekteki gelişimi için zorunludur. Bu zorunluluk, Türkçenin mevcut gerçekliğe takılıp kaldığını değil, aksine olanağın gerçeklikten önce geldiği gerçeğini Heidegger'in eli ile gösterip ontolojik göz için yine de görebileceği yepyeni ve bambaşka ontolojik ufukları genişletmeye doğru açar.

Kaynaklar

Braver, L. (2014). *Heidegger: Thinking of Being*. Cambridge: Polity.

Christen, F. (2013). Heideggers Philologie. *Textkritische Beiträge*, 14, 23-36.

Courtine, J. F. (2007). *L'Introduction à la Metaphysique de Heidegger*. Paris: J. Vrin.

Figal, G. (2007). Einleitung. *Heidegger Lesebuch* (ed. G. Figal). Frankfurt a. Main: V. Klostermann Verlag, 9-43.

Figal, G. (2011). *Martin Heidegger zur Einführung*. Hamburg: Junius Verlag.

Figal, G. (2013). *Martin Heidegge: Phänomenologie der Freiheit*. Tübingen: Mohr Siebeck Verlag.

Heidegger, M. (1983). Anhang. Zur Kritik der Vorlesung. Heidegger, M. *Einführung in die Metaphysik* (ed. P. Jaeger). Frankfurt a. Main: V. Klostermann Verlag, 217-230.

Heidegger, M. (1991). *Grundbegriffe* (ed. P. Jaeger). Frankfurt a. Main: V. Klostermann Verlag.

Heidegger, M. (1998). *Einführung in die Metaphysik*. Tübingen: Niemeyer Verlag.

Heidegger, M. (2013). *Olmaya Bırakılmışlık* (çev. M. Keskin). İstanbul: Avesta Yayınları.

Heidegger, M. (2014). *Metafiziğe Giriş* (çev. M. Keskin). İstanbul: Avesta Yayınları.

Mersch, D. (2013). *Die Stile Martin Heideggers*. Freiburg & Münich: Alber Verlag.

Polt, R. (2001). *A Companion to Heidegger's Introduction to Metaphsics*. New Haven & London: Yale University Press.

Polt, R. (2003). Einführung in die Metaphysik: Eine Erkundung der Physis und

ihrer Entmachtung. *Heidegger-Handbuch: Leben-Werk-Wirkung* (ed. D. Thomä). Stuttgart: Metzler Verlag, 174-181.

Pöggeler, O. (1959). Sein als Ereignis: Martin Heidegger zum 26. September 1959. *Zeitschrift für philosophische Forschung*, 13, 597-632.

Pöggeler, O. (1983). *Der Denkweg Martin Heideggers*. Pfullingen: Neske Verlag.

Riedel, M. (1990). *Hören auf die Sprache: Die Akroamatische Dimension der Hermeneutik*. Frankfurt a. Main: Suhrkamp.

Tietz, U. (2013). *Heidegger*. Stuttgart: Reclam Verlag.

Trawny, P. (2003). *Martin Heidegger*. Frankfurt a. Main: Campus Verlag.

Vetter, H. (2014). *Grundriss Heidegger: Ein Handbuch zu Leben und Werk*. Hamburg: Felix Meiner Verlag.

von Hermann, F.-W. (1994). *Wege ins Ereignis: Zu Heideggers "Beiträgen zur Philosophie"*. Frankfurt a. Main: V. Klostermann Verlag.

Waldenfels, B. (2010). *Fenomenolojiye Giri*. (çev. M. Keskin). İstanbul: Avesta Yayınları.

Öz: Elinizdeki makale, Heidegger filolojisinin dilsel zorluklarına (Gewaltsamkeiten) ilişkin genel bir tasvir sunarken, esasen Heidegger ontolojisinin temel kavramlarının ve yakın anlam alanlarının çevirisine yönelir: "Varlık", "varolan", "[var]dır", "Hiçlik", "dır-lık" vs.. Ana eksininde "Heidegger nasıl çevrilmeli? sorusu yattığından bu soruya cevap arayışındadır. Elinizdeki makale, Metafiziğe Giriş'te işlenen temel kavramların Türkçe karşılıklarının genel sonuçlarına ilişkin "yeniden düşünme"nin yol açtığı bilimsel bir 'revizyon'dur ve Türkçe terminoloji çalışmalarına doğrudan katkı olarak görülmelidir. Konumundan dolayı Metafiziğe Giriş metnine aracısız dayanan bu esas yönelmede hedef, Heidegger'i Türkçe konuşturabilmenin yollarını arayıp Türkçede oluşabilecek bir Heidegger filolojisi için yine Türkçenin kendi söz varlığının yakın/uzak dil ve kültür mekanından yeni perspektifler ve öneriler sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Filoloji, temel kavramlar, varlık, varolmaklık, Heidegger terminolojisi, Türkçe kavramlar.